

Brändahult i Häradsskogen, Skatelövs socken

Av Ingolf Berg, Lidingö
oktober 2018

En gångstig leder in till vänster, mitt på backkrönet, utmed avfartsvägen från häradsvägen till Stenvik. Där är det s.k. Stenhuset beläget. På 1864 års generalstabskarta är platsen utmärkt under namnet Brändekälla. Torpstället låg några hundra meter in i skogen invid nuvarande kraftledningsgata. Av namnet att döma tillkom torpstället genom svedjebruk.

Under början av 1830-talet anges i husförhörslängden "På häradsskogen Brändahult" med Jonas Jacobsson (1793-1838) och Ingeborg Olofsdr. (f 1781) samt deras barn Anna (1816-1830), Olof (f 1819) och Maria (f 1822) som bosatta. När Ingeborg blev änka flyttade hon därifrån 1839 varefter Brändahult upphörde som boställe.

Kartmaterial från 1838 (i samband med privatiseringen av häradsskogen) anges Jonas Jacobsson som bosatt. Inom loppet av 10 år (d.v.s. från omkring 1830) hade det uppförts en stuga som var 15 ½ alnar lång, 8½ alnar bred och 2½ alnar hög av grantimmer, täckt med halm, granris och stickor samt därpå torv i Brändahult. Huset innehöll stuga, kammare och förstuga och var i dåligt skick, samt utan fönster. För uppförandet hade virket olovligen tagits på allmanningen, vilket erkändes av åboen. Ladugården var 20 alnar lång, 9 alnar bred och 4½ alnar hög uppförd av stolpar och skiftesverk. En del av ladugården var otäckt, andra delen täckt med halm och inredningen bestod av fähus, loge och sädesgolv. Virket till den byggnaden hade också tagits olovandes på allmanningen. I Brändahult fanns dessutom en liten stenkällare. Odlingar fanns till kålgård och åkern var på ¾-dels tunnland.

Det anmärktes att det å odlingarna olovligen blivit fällt flera bokar och att ett skäppeland (litet markområde) blivit intaget och brukat förlidet år utan rothuggning och stenbrytning, härpå nu potatis finnes planterad och anses avkasta 4 tunnor. Jacobsson fick ersätta sin olovliga skogsavverkning.

Än idag kan man se resterna av husgrunder samt en stor stengrund. Brändahult har också gått under namnet "Stenhuset" och namnet tyder på att stället tillkommit genom svedjebränning. Det ersattes med Stenvik där nuvarande bostadshus byggdes i början av 1840-talet av Carl Pålssons son Pål Carlsson (även kallad "Påalt").

Torpare i Brändahult

- 1832-1839 års husförhörslängd nämner under "Häradsskogen Brändehult" inhyses Jonas Jacobsson (1795-1838) och hans hustru Ingeborg Olofsdr.(f 1781) med barnen Olof (f 1819) och Maria (f 1822). Sonen flyttade 1835 och dottern 1838 - efter faderns död. Hustrun Ingeborg flyttade 1841, varefter Brändahult kom att bli öde. Stället finns inte upptaget i hösförhörslängderna bland de fyra Hössgårdar som bildades efter häradsskogens privatisering 1840.